

Marian Fąka

Ks. prof. Ignacy Subera

Prawo Kanoniczne : kwartalnik prawno-historyczny 20/1-2, 5-9

1977

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

KS. PROF. IGNACY SUBERA

Ks. Leonard Ignacy Subera urodził się dnia 19 maja 1907 roku w Poznaniu z ojca Wojciecha i matki Weroniki z domu Kociałkowskiej. Młodość swą spędził w rodzinnym Poznaniu. Jako 11-letni chłopiec uległ nieszczęśliwemu wypadkowi i z tego powodu przeszedł operację kręgosłupa, która pozostawiła trwałe ślady na stanie jego zdrowia. W latach 1921—1928 uczęszczał do gimnazjum im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu, które ukończył egzaminem dojrzałości dawnego typu klasycznego dnia 15 maja 1928 roku. W okresie gimnazjalnym brał czynny udział w życiu i pracy sodalicii mariańskiej, będąc przez wiele lat jej sekretarzem. Rozmiłowany w pobożności typu franciszkańskiego, był też od młodych lat członkiem III zakonu św. Franciszka.

Dnia 15 października 1928 roku podjął studia filozoficzno-teologiczne w Arcybiskupim Seminarium Duchownym w Gnieźnie (1928—1930) i Poznaniu (1930—1933), przyjmując następnie w Poznaniu święcenia kapłańskie w dniu 10 czerwca 1933 roku. Rektor seminarium poznańskiego ks. Rolewski w związku ze święceniami podkreślał w swej opinii zalety jego charakteru, zwracając uwagę na zdolności i zamiłowanie do prowadzenia młodzieży, zdatność do pracy duszpasterskiej w większej parafii oraz artystyczny głos. Talent wokalny sprawił, że zarówno w latach seminaryjnych, jak i potem był czynnym członkiem poznańskiego chóru archikatedralnego pod batutą ks. Gieburowskiego.

Powołany został przez Władzę Duchowną z dniem 1 lipca 1933 roku najpierw na wikariat w Otorowie koło Szamotuł, a następnie z dniem 1 stycznia 1936 roku na wikariat przy kościele św. Michała w Poznaniu. Najlepiej chyba określił jego duchową sylwetkę przy opuszczaniu pierwszej z wymienionych placówek ks. Laskowski — dziekan lwówecki, który nadesłał do Kurii Metropolitalnej w Poznaniu opinię następującej treści:

„O księdzu Suberze mogę powiedzieć co tylko najlepszego. Życie prowadził prawdziwie kapłańskie. Przez cały czas pobytu swego w Otorowie najmniejszego nie było uchybienia. Usposobienie ma bardzo łatwe i wszędzie zdobył sobie szacunek i miłość — i u konfratrów i u parafian. Dowodem tego chyba to, że w tak trudnym środowisku, w jakim się obracał, nie przyszło do żadnych nieporozumień. Wobec swojego chorego proboszcza był zawsze ustępliwy, wykonywał pracę czasami ponad siły.

gorliwość jego w pracy duszpasterskiej była ponad wszelką krytykę. Pracował przecież w ostatnich czasach w parafii prawie sam, urządzał częste spowiedzi stanowe bardzo liczne i spędzał długie wieczory w konfesjonale. Stowarzyszenia prowadził dobrze, zdobył np. 150 członków do III zakonu św. Franciszka. Kazania głosił dobrze opracowane z należytą swadą.

Przekonany jestem, że ks. Subera na każdym stanowisku, jakie mu Władza Duchowna przeznaczy, wypełni swoje obowiązki dla dobra Kościoła”¹.

Na stanowisku wikariusza parafii św. Michała zastała go druga wojna światowa. Zagrożony aresztowaniem przez gestapo, zdołał uciec i schronił się w styczniu 1940 roku na terenie tak zwanego Generalnego Gubernatorstwa w Warszawie, gdzie podjął pracę duszpasterską w kościele Najświętszego Zbawiciela. W Warszawie też odbywał w tym czasie studia prawnicze na Tajnym Uniwersytecie Ziemi Zachodnich. W powstaniu warszawskim pełnił funkcję kapelana Armii Krajowej.

Pracy kapelańskiej nie zaniechał również po zakończeniu wojny, sprawując obowiązki kapelana wojskowych szpitali w Warszawie oraz zastępcy dziekana OW I, a następnie notariusza Generalnego Dziekanatu WP. W roku 1951 przeszedł do rezerwy, by poświęcić się całkowicie pracy naukowej. Posiada stopień pułkownika rezerwy.

Studia rozpoczęte w okresie okupacji ukończył w maju 1945 roku uzyskując stopień licencjata prawa kanonicznego. Po odbytych w roku 1946 kursie doktoranckim na Wydziale Teologii Katolickiej Uniwersytetu Warszawskiego, pisał pod kierunkiem ks. Ignacego Grabowskiego pracę doktorską pt. Właściwość sądów kościelnych. Studium prawnohistoryczne, którą obronił w roku 1948, otrzymując stopień doktora prawa kanonicznego. W tym samym roku powołany został do pracy naukowodydaktycznej na Wydziale, przechodząc kolejno wszystkie szczeble hierarchicznej drabiny Uczelni, poczynając od młodszego asystenta, poprzez asystenta, starszego asystenta, adiunkta i zastępcę profesora. W tym ostatnim charakterze przeszedł też w roku 1954 na Wydział Prawa Kanonicznego zorganizowanej Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie. W roku 1956 przeprowadził habilitację, otrzymując w tym samym roku stopień profesora nadzwyczajnego, w roku 1972 zaś profesora zwyczajnego.

Od początku istnienia Akademii pełnił równocześnie odpowiedzialne funkcje natury administracyjnej, będąc w latach 1954—1956 prodziekanem Wydziału Prawa Kanonicznego, 1969—1972 dzie-

¹ Dane personalne dotyczące okresu przedwojennego pochodzą z akt osobistych ks. Subery, znajdujących się w Kurii Metropolitalnej w Poznaniu.

kanem oraz przez wiele lat prorektorem Akademii: w latach 1956—1966 i od roku 1972 po dzień dzisiejszy. Działalność administracyjna rozwijana w trudnych warunkach i wypełniająca czas po brzegi odrywała z natury rzeczy Profesora od pracy naukowej, uniemożliwiając Mu zdobywanie w szerszym zakresie dorobku naukowego.

Od roku 1956 kieruje niestrudzenie Katedrą Historii Prawa Kościelnego w Polsce, którą to historię uczynił głównym przedmiotem swej działalności naukowopisarskiej, prowadząc szczegółowe badania przede wszystkim nad polskim prawem synodalnym, zarówno prowincjonalnym jak i diecezjalnym. Pod Jego kierunkiem napisało prace i uzyskało dyplomy magisterskie do końca roku akademickiego 1975/76 52 studentów, wypromowanych zostało 11 doktorów.

W badaniach swoich poświęcił wiele uwagi osobie biskupa wrocławskiego i pomorskiego Józefa Rybińskiego, opracowując na drodze metody naukowej wieloaspektową działalność tego biskupa, zwłaszcza polityczną i prawnokościelną, podkreślając szczególnie jego wkład w utrzymanie polskości na Pomorzu, zagrożonym germanizacją ze strony rządu pruskiego i pruskiej hierarchii kościelnej. Cenny wkład w historię prawa kościelnego w Polsce oraz w historię stosunków polsko-niemieckich stanowią też jego badania dotyczące zagadnień terytorialnych diecezji wrocławskiej i pomorskiej. Inną problematyką skupiającą uwagę Profesora, to separatystyczne dążenia kapituły wrocławskiej do uniezależnienia się od metropolii gnieźnieńskiej. W badaniach tych wykazał usilną obronę polskości przez lud śląski, nieprzerwaną łączność kulturalną i kościelną Śląska z Macierzą, jak również nieudane próby oderwania diecezji wrocławskiej od metropolii gnieźnieńskiej. W podręczniku przeznaczonym dla studentów kanonistyki dał przegląd synodów prowincjonalnych arcybiskupów gnieźnieńskich. Charakter podręcznikowy posiada też publikacja na temat historii źródeł i nauki prawa kanonicznego.

Bibliografia opublikowanych prac ks. Subery jest następująca:

1949

1. *Właściwość sądu z tytułu łączności spraw*. Aten. Kapł. R. 41: 1949 T. 51 s. 372—376.

1952

2. *Przepisy kościelne dotyczące tabernakulum*. Homo Dei. R. 21: 1952 nr 1 s. 108—112.

1955

3. *Właściwość sądu z tytułu umowy*. Pol. Sacra. R. 7: 1955 s. 1—11.
4. Rec.: Ks. H. Kulbat: *Azyl kościelny*. Lublin 1938. Pol. Sacra. R. 7: 1955 s. 77—85.

5. *Wykładnia kanonu 2339*. Pol. Sacra. R. 7: 1955 s. 196—199.
6. *Działalność naukowo-pedagogiczna Wydziału Prawa Kanonicznego Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie w roku szkolnym 1954/55*. Pol. Sacra. R. 7: 1955 s. 205—206.
1956
7. *Józef Rybiński biskup wrocławski i pomorski*. Pol. Sacra. R. 8: 1956 s. 317—348.
1957
8. *Działalność polityczna biskupa Józefa Rybińskiego*. Pol. Sacra. R. 9: 1957 nr 1 s. 211—243.
9. *Prawno-kościelna działalność biskupa Józefa Rybińskiego*. Pol. Sacra. R. 9: 1957 nr 4 s. 121—184.
1958
10. *Próba charakterystyki biskupa Józefa Rybińskiego*. Pol. Sacra. R. 10: 1958 nr 1 s. 191—218.
11. *Walka biskupa Józefa Rybińskiego z regencją pruską o utrzymanie polskości na Pomorzu*. Prawo Kan. R. 1: 1958 nr 1/2 s. 183—280.
1960
12. *Rec.: Apollinaris*. R. 32: 1959. Prawo Kan. R. 3: 1960 nr 3/4 s. 380—388.
1961
13. *Terytorium diecezji wrocławskiej i pomorskiej*. Prawo Kan. R. 4: 1961 nr 1/4 s. 681—768.
1963
14. *Inauguracja roku akademickiego 1963/64 w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie*. Prawo Kan. R. 6: 1963 s. 622—630.
1964
15. *Prawa i obowiązki wikariusza współpracownika w polskim ustawodawstwie synodalnym*. Prawo Kan. R. 7: 1964 nr 1/2 s. 259—307.
16. *Inauguracja roku akademickiego 1964/65 w Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie*. Prawo Kan. R. 7: 1964 nr 3/4 s. 206—215.
1966
17. *Separatystyczne dążenia kapituły wrocławskiej do niezależnienia się od metropolii gnieźnieńskiej*. Prawo Kan. R. 9: 1966 nr 3/4 s. 185—197; R. 12: 1969 nr 1/2 s. 3—34.
1967
18. *Właściwość sądu z tytułu miejsca zamieszkania*. Prawo Kan. R. 10: 1967 nr 3/4 s. 125—170.
1968
19. *Powstanie i rozwój właściwości sądów kościelnych w Polsce*. Prawo Kan. R. 11: 1968 nr 3/4 s. 57—80.

- 1970
20. *Historia źródeł i nauki prawa kanonicznego*. Warszawa 1970 ss. 197.
- 1971
21. *Synody prowincjonalne arcybiskupów gnieźnieńskich*. Warszawa 1971 ss. 185.
- 1972
22. *Metodologia historyczno-prawna*. Warszawa 1972 ss. 174.
- 1973
23. *Echa soboru trydenckiego w diecezji poznańskiej*. Przew. Kat. R. 79: 1973 nr 33 s. 309.
- 1976
24. *Trzeci Synod Archidiecezji Warszawskiej*. Wiad. Archid. Warsz. R. 66: 1976 nr 3 s. 89—95.
25. *Synod Archidiecezji Warszawskiej*. Tyg. Powsz. R. 30: 1976 nr 14 s. 2.
26. *Zależność diecezji wrocławskiej od metropolii gnieźnieńskiej w opinii kapituły wrocławskiej z dnia 5 czerwca 1654 roku*. Anal. Cracow. R. 6: 1975 s. 452—475.

Ks. Marian Fąka